

3. Gasyuk A. P. Vprovadzhennya dosyagnen morfoloichnoyi nauki ta optimizatsiya metodiv navchannya studentiv stomatologichnogo fakultetu na kafedri patologichnoyi anatomiyi Ukrayinskoyi medichnoyi stomatologichnoyi akademiyi / A. P. Gasyuk, L. G. Nikolenko, T. V. Novoseltseva [ta in.] // Zdobutky klinichnoyi i eksperimentalnoyi meditsiny – 2006. – No2. – S.162-164.
4. Genyk S. M. Novatsiyi i informatsiyi tehnologiyi v organizatsiyi navchalnogo protsesu pry vyvchenni predmetu "Hirurgiya" / S. M. Genyk, O. V. Piptyuk // Galytskyi likarskiy vsnyk. – 2007. – T. 14, No2. – S. 91-93.
5. Zhmurskiy S. I. Problemy v otsinyuvanni znan studentiv za Bolonskoyu sistemoyu osvIti / S. I. Zhmurskiy, M. G. Lebedynets // Medychna osvita. – 2007. – No1. – S. 20-22.
6. Neryanov Yu. M. Optimizatsiya organizatsiyi kontrolyu znan studentiv z gistologiyi, tsitologiyi ta embriologiyi u svitli vymog Bolonskogo protsesu / Yu. M. Neryanov, V. K. Sirtsov, O. V. Fedoseyeva [ta in.] // Galytskyi likarskiy visnyk. – 2010. – T. 17, No2, Ch. 2. – S. 108-110.
7. Pidavey A. V. Bolonskiy protses v Yevropi / A. V. Pidavey, V. G. Perederiy // – Kyiv, - 2004. – 187 s.
8. Radchenko O. M. Rejtingova otsinka znan studentiv: dosvid ta perspektivy / O. M. Radchenko // Medychna osvita. – 2007. – No1. – S. 28-30.

Реферати

СОСТАВЛЯЮЩИЕ ОБЪЕКТИВНОГО АНАЛИЗА РЕЗУЛЬТАТОВ ИЗУЧЕНИЯ АНАТОМИИ ЧЕЛОВЕКА

Попадинец О. Г.

В современных условиях фокус оценивания в медицинском образовании смещается с простой проверки медицинских научных фактов к комплексной оценке знаний, умений и навыков. Система обучения и оценки знаний является дифференцированной, кумулятивной, повышает ценность индивидуальной работы, нацелена на повышение качества подготовки специалистов путем создания условий для организации и мотивации систематической работы студентов. Рейтинги являются основой объективного анализа результатов учебного процесса, что позволяет разрабатывать пути последующей оптимизации обучения.

Ключевые слова: анатомия человека, оценка знаний.

Стаття надійшла 29.10.2014 р.

COMPONENTS OF OBJECTIVE ANALYSIS OF HUMAN ANATOMY STUDY RESULTS

Popadynets O. H.

Under the present conditions, the focus of assessment in medical education is shifting from a simple inspection of medical scientific facts to the comprehensive assessment of knowledge, skills and abilities. The system of education and knowledge assessment is differentiated, cumulative, increases the value of individual work, is aimed at improvement of the training quality through the creation of conditions for organization and motivation of systematic work of students. The rating is the basis for objective analysis of the educational process results that allows us to develop ways to further learning optimization.

Key words: Human Anatomy, assessment of knowledge.

УДК 343.85:378.014.623:316.482.5]-057.875

В. К. Сиршов, Л. В. Махтєва, О. Г. Алиєва, І. В. Сидорова, О. В. Федосєєва
Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя

РОЛЬ КУРАТОРА В ПРОФІЛАКТИЦІ ТА КОРЕКЦІЇ ПРОЯВІВ КСЕНОФОБІЇ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Загострення національно-релігійних контекстів самоідентифікації серед молоді призводить до загострення міжособистісних взаємозв'язків в студентському середовищі, а як наслідок, расизму та ксенофобії. Застосовуючи в своїй роботі гуманістичні технології навчання і виховання, куратори можуть суттєво вплинути на формування єдиної корпоративної культури навчального закладу, забезпечити психологічні та організаційно-педагогічні умови для створення комфортного гуманітарного середовища, як ключового компонента соціальної ситуації розвитку особистості сучасного спеціаліста.

Ключові слова: ксенофобія, куратор, профілактика, студенти.

Поняття ксенофобія вперше зустрічається у словнику Вебстера, виданого у 1841 році у США. В ньому ксенофобія - це «страх або ненависть до незнайомців, чи іноземців, або до того, що дивно або чуже». Літературне значення слова означає, що ксенофоби - це люди, які не люблять усіх чужинців, їх «інакшість». Такі визначення показують, що головним об'єктом ксенофобії завжди були незнайомці або чужинці - сторонні, іноземці. Причини тут прості: історично так складалося, що поява чужинців, як правило, не віщувала нічого доброго. У гіршому випадку вони претендували на поля і пасовища, на майно, на дружин. У кращому випадку - впроваджувалися в суспільство, приносячи з собою зміни. Хороші чи погані, глобальні чи незначні - це інше питання, але чужинці були реальною загрозою сформованому способу життя.

Рівень ксенофобії з 1994 року істотно виріс. Відсутність сталості ідеологічних засад державного розвитку, а також будь-які кроки, спрямовані на трансформацію ідеологічного плюралізму в суспільстві в ідеологічне протистояння із жорсткими лініями розколу, в площині міжнародних відносин надалі лише сприятимуть «перебуванню на поверхні» об'єктивно існуючих протиріч між різними групами багатонаціонального суспільства; поширенню, в тому числі екстремістських, ідей та переконань націоналістичного характеру [6].

Між тим, політизація питань мовних, етнічних/національних розбіжностей нерідко використовувалась представниками партій та об'єднань в якості складової інструментарію із "підвищення" власних електоральних рейтингів серед населення України. Ретрансляція ідей ксенофобського змісту відбувається, зокрема, через ЗМІ та соціальні мережі. Окрім того, на сталих засадах, по суті, безперешкодний доступ до такого роду матеріалів у мережі Інтернет лишається на сторінках організацій і об'єднань, що пропагандують расистські та ксенофобські погляди. Нинішня політична ситуація в Україні ще більше сприяє розвитку ксенофобії. Особливо радикально налаштованою є молодь. Загострення національно-релігійних контекстів самоідентифікації серед молоді призводить до загострення міжособистісних взаємозв'язків в студентському середовищі.

Метою роботи було реалізація одних із основних завдань ВНЗ в даній ситуації - формування інтелектуальної та професійної еліти, виховання спеціалістів з гуманними ціннісними орієнтирами, соціально відповідальних, з активною громадянською позицією – необхідно вдосконалення системи профілактики та корекції інтолерантних та екстремістських тенденцій [5].

Матеріал та методи дослідження. Наразі існує необхідність вдосконалення системи толерантних, конструктивних взаємовідносин між суб'єктами освітнього процесу ВНЗ, особливо у вищих навчальних закладах з мультикультурним та багатоконфесійним складом. Саме таким закладом являється Запорізький державний медичний університет, адже в ньому навчається 1817 іноземних студентів з 42 країн світу. Особлива роль у вирішенні завдань щодо гуманізації освітнього процесу, виховання студентів ВНЗ належить кураторам академгруп. Саме куратори є ефективними посередниками між суб'єктами освітнього процесу ВНЗ.

Нами було запропоновано заповнити анкети «Визначення схильності до расизму та ксенофобії» 100 студентам 1 курсу спеціальності «Лікувальна справа». Через рік навчання ті ж самі студенти знову заповнили анкету «Визначення схильності до расизму та ксенофобії».

Статистичну обробку результатів проводили в пакеті аналізу IBM SPSS v.20. Нормальність розподілу перевіряли за допомогою тестів Колмогорова-Смирнова і Шапіро-Уїлка. Достовірність відмінностей між середніми величинами оцінювали за критерієм Стюдента.

Результати дослідження та їх обговорення В результаті первинного аналізу виявилось, що майже половина ($40 \pm 1,27\%$) досліджуваних мають схильність до расизму, але все ж більшість ($55 \pm 1,52\%$) нейтрально ставляться до представників інших національностей. Деякі відповіді досліджуваних іноді суперечили один одному ($5 \pm 0,11\%$), що не може дати об'єктивних результатів дослідження. Хоча на питання «Чи ви расист?» всі без виключення дали однозначну відповідь – «ні!». Тому стверджувати, що в групі присутні расисти – не можна. Можливо, це деяка прихована форма ксенофобії, яку ще можливо викоринити. Тому нами вирішено розглянути питання ролі куратора в профілактиці та корекції проявів ксенофобії серед студентів нашого ВНЗ.

Застосовуючи в своїй роботі гуманістичні технології навчання і виховання, куратори можуть суттєво вплинути на формування єдиної корпоративної культури навчального закладу, забезпечити психологічні та організаційно-педагогічні умови для створення комфортного гуманітарного середовища, як ключового компонента соціальної ситуації розвитку особистості сучасного спеціаліста [2]. Поєднуючи в своїй роботі викладацькі і виховні функції, куратор має можливість реально здійснити цілісний освітній процес, створивши систему тих специфічних взаємокомунікацій, що являють собою соціальну ситуацію гармонійного професійно-особистісного розвитку майбутніх спеціалістів [3]. Мета роботи куратора – створення зовнішніх умов і сприяння актуалізації внутрішніх резервів молодого людини для повноцінної творчої самореалізації як в професійній, так і в інших доступних сферах життєдіяльності.

Куратор академічної групи допомагає вихованцю в особистісному розвитку, засвоєнні та прийнятті суспільних норм, цінностей, дотриманні засад духовно повноцінного буття. Він бере на себе місію старшого колеги в оволодінні студентом позитивними соціальними ролями, використовуючи позааудиторну виховну роботу як «ситуації соціального досвіду поведінки».

Одним із методів вдосконалення існуючої системи профілактики проявів ксенофобії серед студентів ВНЗ є проведення профілактичних бесід з метою формування у студентів цілісного уявлення про культурологічні особливості інших країн. Також куратори повинні забезпечувати створення безпечного простору в ВНЗ (в кабінетах, гуртожитках), організовувати культурні тренінги, спільні заходи з представниками різних культур та релігій під час адаптаційного періоду першокурсників, своєчасно виявляти студентів, що знаходяться в групі ризику, безпосередньо працювати з учасниками конфліктів, залучати психологів.

Варто зазначити, що для успішної реалізації даних рекомендацій кураторам важливо мати вищу педагогічну освіту [1]. Але специфіка викладання в вищих медичних навчальних закладах обмежує кількість таких науково-педагогічних кадрів. Тому, нами запропоновано ввести додаткові заняття з соціальної педагогіки, психології вищої школи при проходженні викладачами курсів підвищення кваліфікації.

Наступного року повторне анкетування студентів показало, що лише $15 \pm 0,67\%$ досліджуваних мають схильність до расизму, а переважна більшість ($84 \pm 1,62\%$) нейтрально ставляться до представників інших національностей. Відповіді досліджуваних, що суперечили один одному склали $1 \pm 0,07\%$.

Достовірне підвищення показників нейтрального ставлення до представників інших національностей серед студентів на $29 \pm 0,58\%$ ($p \leq 0,05$) можна пояснити тим, що психолого-педагогічна робота куратора з групою значно впливає на формування особистості студентів, міжособистісних зв'язків, а також світогляду. Високі достовірні зміни показників лише за рік проведення профілактичних заходів можуть також бути поясненими можливою наявністю прихованою форми ксенофобії, яку ще можливо викоринити.

Динаміка міжнаціональних настанов за період становлення незалежної української держави характеризується зниженням національної толерантності та наростанням ізоляціоністських (прихована ксенофобія) і відкритих ксенофобічних проявів поведінки серед населення, особливо молоді. Як правило, відчуження від будь-яких конкретних національностей відбувалося у зв'язку з асоціацією цієї національності з тим чи іншим серйозним конфліктом [4].

Наразі такі конфліктні питання стоять дуже гостро, тому зараз та в найближчому майбутньому можливе наростання прихованої ксенофобії серед студентів вищих навчальних закладів. А отже, є критично необхідним кураторам проводити профілактичну роботу із студентами.

Висновки

1. Куратор академічної групи допомагає вихованцю в особистісному розвитку, засвоєнні та прийнятті суспільних норм, цінностей, дотриманні засад духовно повноцінного буття.
2. З метою профілактики проявів ксенофобії серед студентів ВМНЗ необхідно проводити профілактичні бесіди для формування у студентів цілісного уявлення про культурологічні особливості інших країн.
3. Куратори повинні забезпечувати створення безпечного простору в ВМНЗ (в кабінетах, гуртожитках), організувати культурні тренінги, спільні заходи з представниками різних культур та релігій під час адаптаційного періоду першокурсників, своєчасно виявляти студентів, що знаходяться в групі ризику, безпосередньо працювати з учасниками конфліктів, залучати психологів.

Перспективи подальших досліджень. Доцільно проводити додаткові заняття з соціальної педагогіки, психології вищої школи при проходженні викладачами ВМНЗ курсів підвищення кваліфікації.

Список літератури

1. Apanasyuk L.A. Postanovka problemy mezhkulturnogo sotrudnichestva pri preodolenii ksenofobii v molodezhnoy srede // Materialy 1 mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii «Perspektivy razvitiya gumanitarnyih issledovaniy v 21 veke.» – 135 s.
2. Byelousov Yu. L. Zlochiny na grunti nenavisti / Yu. L. Byelousov, O. A. Martinenko // - Lviv, - 2011.-523 s.
3. Lvov S. V. Studenty, etnicheskyy ekstremizm i ksenofobiya: ot diagnostiki problemy k meram preodoleniya / S.V. Lvov // Monitoring obschestvennogo mneniya: ekonomicheskie i sotsialnye peremeny. – 2009. – No. 6 (94). – S. 178-188.
4. Panina N.V. O primeneniі shkaly sotsialnoy distantsii v issledovaniyah natsionalnoy tolerantnosti v Ukraine / N. V. Panina // Sotsiologiya: teoriya, metody, marketing. - 2003. - No 4. - S. 21-43.
5. Selivanova O. A. Osnovnyie napravleniya profilaktiki intolentnosti i ekstremizma v srede sovremennogo regionalnogo vuza / A. O. Selivanova // Chelovek, kultura i obschestvo. – 2012. – No. 3. – S. 74.
6. Shvager Yu. I. Do pytannya pro stan ta tendentsiyi poshirennya ksenofobiyi v Ukrayini / Yu.I. Shvager // Borotba z organizovanoyu zlochinnistyu ta koruptsiyu (teoriya i praktyka). – 2012. - No2. – S. 250-256.

Реферати

РОЛЬ КУРАТОРА В ПРОФИЛАКТИКЕ И КОРРЕКЦИИ ПРОЯВЛЕНИЙ КСЕНОФОБИИ СРЕДИ СТУДЕНТОВ ВЫСШЕГО МЕДИЦИНСКОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Сырцов В. К., Макеева Л. В., Алиева Е. Г., Сидорова И. В., Федосеева О. В.

Обострение национально-религиозных контекстов самоидентификации среди молодежи приводит к обострению межличностных взаимосвязей в студенческой среде, а как следствие, расизма и ксенофобии. Применяя в своей работе

THE ROLE OF GROUP SUPERVISOR IN PREVENTION AND CORRECTION OF XENOPHOBIA AMONG STUDENTS OF HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Syrtsov V. K., Mayeyeva L. V., Alyeva O. G., Sidorova I. V., Fedosyeyeva O. V.

Aggravation of national-religious contexts of identity among young people leads to an exacerbation of interpersonal relationships among students, and as a result, racism and xenophobia. Applying their work humanistic

гуманистические технологии обучения и воспитания, кураторы могут существенно повлиять на формирование единой корпоративной культуры учебного заведения, обеспечить психологические и организационно-педагогические условия для создания комфортной гуманитарной среды, как ключевого компонента социальной ситуации развития личности современного специалиста.

Ключевые слова: ксенофобия, куратор, профилактика, студенты.

technology training and education, curators can significantly affect the formation of a unified corporate culture of the institution to provide psychological, organizational and pedagogical conditions for the creation of a comfortable human environment as a key component of the social situation of development of the personality of the modern professional.

Key words: xenophobia, curator, prevention, students.

Стаття надійшла 7.10.2014 р.

УДК 378.61.65.015.572.7

О. В. Федоссева

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ ЗДМУ В КОНТЕКСТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Належна професійна компетентність майбутнього лікаря не може сформуватися без отримання фундаментальних теоретичних знань та навичок, а саме професіоналізм є гарантом високої якості майбутнього лікаря-спеціаліста і медицини в цілому. Зміст статті наводить узагальнення досвіду роботи професорсько-викладацького складу кафедри гістології, цитології та ембріології ЗДМУ, щодо вдосконалення аудиторної частини навчального процесу, в тому числі і впровадженню у практику викладання сучасних методів і технологій навчання у рамках кредитно-модульної системи, що достовірно допомагає підвищити показники абсолютної та якісної успішності студентів.

Ключові слова: кредитно-модульна система, аудиторна робота, студент.

Гістологія, цитологія та ембріологія у медичному вищому навчальному закладі традиційно є базовою дисципліною. Організація навчання студентів під час аудиторних занять з гістології за останні десятиріччя принципових змін не зазнало й досі, і як правило, здійснюється за традиційною схемою: студенти за допомогою викладачів згідно з тематичним планом підлягають контролюванню засвоєних знань, здобувають певні знання та практичні навички - здійснюють вивчення гістологічних препаратів з використанням мікроскопів, часто обладнаних монокулярним тубусом, оптикою зі слабким збільшенням, без адекватного освітлення. Із зростанням чисельності студентів не завжди можливо під час аудиторної роботи забезпечити кожного мікроскопом і комплектом мікропрепаратів, бо це є надзвичайно фінансово затратними з одного боку, а з іншого - це копіює колишні, часто вже застарілі підходи до навчання, що не дають можливості в розвитку принципово нових, інноваційних методів та технологій навчання студентів, які дають більш глибоке та яскраве розуміння структурно-функціональних особливостей органів та систем організму людини. Традиційні старі підходи до організації контролю засвоєних знань (стандартне опитування і тестовий контроль студентів) у деяких студентів зменшують інтерес до дисципліни і призводять до суто механічного запам'ятовування матеріалу, що призводить до деградації творчого професійно-клінічного мислення у студентів - майбутніх лікарів. Усвідомлення всіх вищевказаних проблем диктує необхідність розробки і впровадження в процес навчання на морфологічній кафедрі принципово нового підходу до придбання практичних навичок студентами, реалізації їхніх теоретичних знань в практику через нові, доступні їм інформаційні технології та придбання ними на кафедрі абсолютно нових (раніше невластивих) компетенцій.

Метою роботи було узагальнення досвіду роботи професорсько-викладацького складу кафедри гістології, цитології та ембріології ЗДМУ, щодо вдосконалення аудиторної частини навчального процесу, в тому числі і впровадженню у практику викладання сучасних методів і технологій навчання у рамках кредитно-модульної системи.

Матеріал та методи дослідження. У якості критерію достовірного оцінювання нового методологічного підходу у проведенні аудиторних занять були показники абсолютної та якісної успішності студентів 2-го курсу, які навчаються за фахом «Лікувальна справа» та «Педіатрія» за 2013 – 2014 навчальний рік, та порівняння цих показників з попередніми даними.

Результати дослідження та їх обговорення. Для забезпечення проведення якісної аудиторної роботи, яка має зацікавити та спонукати студента до плідної праці, як в теоретичному, так і в практичному напрямку на занятті, треба чітко усвідомлювати структуру заняття та володіти